

K uir K alemler B uluşuyor

Avrupa
Birlięi sivil
düşün

Bu sunum **Avrupa Birlięi Sivil Düşün Programı** kapsamında Avrupa Birlięi desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğın sorumluluğu tamamıyla **Mertcan Karakuş**'a aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Avrupa Birliđi Sivil Düşün Programı kapsamında desteklenen **Kuir Kalemler Buluşuyor** (4-6 Ekim, 2024) **Etkinlik Raporu Sunumu**

Avrupa Birliđi
sivil düşün

Bu sunum **Avrupa Birliđi Sivil Düşün Programı** kapsamında Avrupa Birliđi desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğın sorumluluğu tamamıyla **Mertcan Karakuş**'a aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Kuir Kalemler Buluşuyor

Etkinlik Raporu

Yazan: Mertcan Karakuş

Kasım, 2024

İçindekiler

s. 1	Giriş
s. 2-3	Neden Buluştuk?
s. 4-9	Neler Konuştuk?
s. 10-12	Neleri Sorguladık?
s. 13-22	Katılımcılarımız Buluşma Hakkında Neler Söylediler?
s. 23	Buradan Nereye?

Giriş

Avrupa Birliđi Sivil Düşün Programı kapsamında desteklenen **Kuir Kalemler Buluşuyor** etkinliği, 4-6 Ekim, 2024 tarihleri arasında, Fethiye'de gerçekleşti. Etkinliğimize **Bizden Bize Öyküler** kitabının altı yazarının yanı sıra araştırmacılar **Lilith Bardakçı** ve **Serdar Soydan**, **Umami Kitap**'ın eş kurucusu **Seçil Epik** ve akademisyen, editör, şair, yazar **İlker Hepkaner** katıldı. Edebiyat yolculuğunun bir ya da birçok noktasında heteronormativitenin gazabına mutlaka uğramış özneler olarak tanıştık, kaynaştık, paylaştık, dertleştik, güldük, eğlendik, dans ettik; güvenli bir alanda beraberce vakit geçirmenin tadını çıkardık. Asıl meselemize, **LGBTİ+**'ların edebiyattaki yerlerine dair eteklerimizdeki taşları döktük.

Neden Buluştuk?

2

Ayrımcılık

Her alanda olduğu gibi edebiyat alanında da LGBTİ+ yazarlar, LGBTİ+'ları hayatın içinde oldukları gibi anlatan üretimler ayrımcılığa uğruyor.

Görmezden gelinme

Çođu yayınevi üretimin niteliğine bakmadan bu tür metinleri yayın programına bile almıyor. Büyük yayınevleri LGBTİ+ temalı, çoksatan, farklı dillerdeki kitapları Türkçeye çeviriyorlar ama kitap tanıtımında bu konuda tek kelime etmiyorlar. Türkçe yazılmış eserlere ise nadiren şans tanıyorlar. Bu durumlarda da kitabın yazarı açık kimlikli olsa bile tanıtım metinlerinde LGBTİ+ ile ilgili hiçbir ibare bulunmuyor.

Okura ulaşamama

Dolayısıyla bu kitaplar ulaşmaları gereken okura ulaşamıyor. Sırf bu ayrımcılık sebebiyle yeni yazarlar, yeni üretimler basım aşamasına ulaşamıyor. Bu durum, bu alanda üretim yapan yazarların eserlerini yayınevlerine göndermeye cesaret bile edememelerine ya da üretimlerine oto-sansür uygulamadan yayımlatamayacaklarını düşünmelerine sebep oluyor.

Hak ihlalinin izlenmesindeki zorluk

Hak ihlalinin izlenmesi zor, çünkü yayınevi yazara bir cevap göndermediğinde, ki çoğu durumda cevap alınamıyor, üretimin LGBTİ+ temalı olduğu için yayın programına alınmadığını söylememiş oluyor. Red cevaplarına ulaşılabilirdi ender durumlarda program yoğunluğu dışında bir sebep belirtilmiyor. Ancak aynı dönemde LGBTİ+ karşıtı politik söylemler içeren kitapları ya da niteliksel olarak eşit değerdeki başka temalı kitapları basmakta bir beis görmüyorlar.

Ümitsizliğe sürüklenme

Bu ve bunun gibi nedenlerden, yolun başında olan yazarlar ümitsizliğe kapılıyorlar, üretimlerinin niteliksel değeri ne kadar yüksek olursa olsun, “Nasıl olsa hiçbir yerde yayımlanmayacak,” diye düşünerek herhangi bir yere göndermek bile istemiyorlar.

Ađ ve değişim ihtiyacı

Yukarıdaki durumların birine ya da birkaçına maruz bırakılmış özneler olarak bir iletişim ağı kurmak ve birlikte mücadeleyle piyasa şartlarını değiştirebilecek çözümler üretmek için buluştuk. LGBTİ+ yazarlara, LGBTİ+ temalı üretimlere öncelik veren yayınevleri; bu üretimlere gerektiği gibi yaklaşan editörler, araştırmacılar ve diğer profesyoneller de piyasanın ayrımcı tutumundan paylarını alıyorlar. Bu ađ sayesinde onların da ayrımcılığa karşı ellerinin güçlenmesini amaçlıyoruz. Ayrımcılıktan, homofobiden, transfobiden, mizojiniden uzak; başka türlü bir edebiyat hayalimizi gerçekleştirmenin yolu birlikte mücadeleden geçiyor.

Neler Konuştuk?

Lilith Bardakçı LUBUNCANIN KÖKENİ

Araştırmacı Lilith Bardakçı'nın Lubuncanın kökenleriyle ilgili sunumunda gördük ki dünyanın her köşesi gibi bu topraklarda da hep vardık, varız ve var olacağız. Kendimizi ifade edebilmek için, ana akım dillerin izin vermediği yollar, yöntemler bulmaya devam edeceğiz.

Günümüzde de kullanılan, yüzlerce yıllık Lubunca kelimeler kanıtıyor ki dil yoluyla bizden çok önce yaşamış lubunyalarla aramızda; kelimeler zaman zaman dönüşse de farklı anlamlara kaysa da milliyeti, etnik kökenleri, hatta belki de sosyal sınıfları aşan bir bağ var.

Romani, Rumca, Arapça gibi birçok dilden gelen kelimeleri birleştiren bir dil olan Lubunca da layığıyla araştırılmayı hak ediyor. Konuya gelişigüzel, homofobik/transfobik bakışlarla yaklaşılması, hem akademik etiğe uymuyor hem de araştırmanın gerektirdiği derinliğe ket vuruyor.

Neler Konuştuk?

Seçil Epik YAYINEVLERİ VE LGBTİQ+

Queer feminist yayınevi Umami Kitap'ın eş kurucusu Seçil Epik'in yayınevleri ve LGBTİ+ temalı üretimler üzerine konuşmasında büyük başarı kazanmış iki kitabın basımına imza atmış bir yayınevi de olsanız, piyasanın diğer bileşenlerinin homofobi/transfobisinden, mizojinisinden kurtulamadığınızı bir kez daha gördük. “En iyisi siz çocuk kitabı basın,” tavsiyeleriyle mansplaining'e maruz kalmanız, başarılarınızın görmezden gelinmesi hayli mümkün.

Yazdıkları dillerde çok bilinen, çok okunan LGBTİ+ temalı kitapların Türkçe çeviri teliflerindeki belirsizlik üzerine de konuştuk. ‘Küçük ölçekli’ yayınevleri, bu kitapların telif ajanslarına ulaşamıyor, ulaştıklarındaysa muğlak cevaplar alıyorlar. Bazı ‘büyük’ yayınevleri telifleri alıp kitabı çevirmeden ellerinde tutuyor. Halihazırda kağıt fiyatlarının, baskı maliyetinin ayyuka çıkması gibi teknik meseleler yüzünden zor durumda olan ‘küçük’ yayınevleri, bir de böyle sorunlarla başa çıkmak zorunda kalıyor.

LGBTİ+ yazarların aksine, nitelik bakımından şaibeli birçok heteronormatif metnin yazarı, özgüvensizliğe sürüklenmeden metinlerini bastırma fırsatı bulabiliyorlar. Tam da bu nedenle LGBTİ+ temalı ‘kötü’ metinlerin de basılabilmesi, heteronormatif ve LGBTİ+ edebiyat arasında fırsat eşitliği yaratılabilmesi adına önemli.

Neler Konuştuk?

Mertcan Karakuş

EDİTÖRYAL SÜREÇLER/ KOLEKTİF EDİTÖRLÜK

Mertcan Karakuş ile editöryal süreçte bu tür üretimlere nasıl yaklaşılmalıyı tartıştığımız toplantıda, söz konusu metinlerin aslında ne kadar janraya özel bir editöryal süreç gerektirdiğini konuştuk. Sansürden, transfobiden, homofobiden uzak bir yaklaşım bu özel sürecin olmazsa olmazı. Ayrıca bu tür metinleri düzenleyebilmek için Lubuncaya ve LGBTİ+ hareketi jargonuna hakim olunması da gerekiyor.

Bizden Bize Öyküler kitabının çıkış sürecinde yaşanan kolektif editörlük kavramını da tartıştık. Bir metnin tek bir kişi tarafından değil, konuya hakim birçok göz tarafından yorumlanmasının metni ne kadar zenginleştirdiğini konuştuk.

Neleri Sorguladık?

Başka bir edebiyat mümkün mü?

Cevap basit: Evet, mümkün. Maruz bırakıldığı ayrımcılığa rağmen bahsettiğimiz başka edebiyat, yüzyıllardır var olagelmiş. Kısıtlı şartlar altında üretilse de, kısıtlı alanlara sıkıştırılsa da, sansürlense de, ciddiye alınmayıp ötekileştirilse de, piyasanın yarattığı özgüvensizlik yüzünden birtakım raflarda tozlansa da varlığını korumuş, koruyor ve koruyacak.

Biz ne yapabiliriz?

Konunun öznelere olarak bu durumu değiştirmek, birçok hayata dokunabilecek, birçok pozitif etkiye yol açabilecek bu edebiyatı sıkıştırıldığı yerlerden çıkarabilmek için neler yapabiliriz?

Bize bir ađ lazım.

Nasıl bir ađ?

Alanın farklı noktalarda duran öznelerini bir araya getirebilecek; yoruma ve yapıcı eleştiriye açık ancak üstenciliğe, ayrımcılığa, aşağılamaya kapalı bir alan yaratılmalı.

Sansür, homofobi, transfobi, mizojini, ırkçılık bu ağın kenarına bile yaklaşmamalı. Bu ađ içerisinde LGBTİ+ yazar namzetleri, ayrımcılığa maruz kalmadan üretimlerini güvenle teslim edebilecekleri editörlerle, yayınevleriyle irtibata geçebilmeliler. Hatta belki de *Bizden Bize Öyküler* kitabının editöryal sürecinde deneyimlediğimiz, çoklu editörlüğü deneyimleyebilecekleri bir ortam oluşturulabilir.

Halihazırda ayrımcılığa maruz bırakılmış yazarlar, editörler, yayınevi kurucuları, araştırmacılar; negatif deneyimlerini bu ađ içerisinde birbirleriyle paylaşabilmeli; mücadele için ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşım izlenecek yol ile ilgili ortak kararlar verebilmeliler. Bu bağlamda gerekirse yasal süreçler hakkında bile bilgi alabilmeliler.

Bu ağ nasıl sürer?

Sonraki aşamada bu ağın sürekliliğini nasıl sağlayabileceğimizi düşündük.

Yeni katılımlara açık, buna rağmen belirlediği çizgide sağlam duran bir yapı nasıl yaratılabilir?

Süreklilik için ağın parçası olan editörlerin de yazarların da emeklerinin karşılığı verilmeli, bunun sağlanabilmesi için nasıl kaynak yaratırız?

Bu kaynakların devridaimini nasıl sağlarız?

Katılımcılarımız Buluşma Hakkında Neler Söylediler?

...LGBTİ+ edebiyatına dair pek çok konuyu müthiş insanlarla konuştuk. Öyle ki bunu bir şekilde tekrar ve tekrar yapmak ne kadar önemli aslında gelişimimiz için. Yayıncılık dünyasına dair hem editör hem de yazarların gözünden fikirler edindik. Benim için zorlukların arasından çıkıp gelen bir vahaydı buluşmamız. Bunun hep olmasını dilerim.

Ayça

...diğer kuir sanatçı ve araştırmacı arkadaşları dinlemek de iyi geldi, birlikte hakikaten daha güçlüyüz. Ama bir hafta sonuna sığamadık, birlikte başka buluşmalarda ne yapabileceğimizin de fikirleri uçuştu. Emegi geçen herkese çok teşekkürler, başka buluşmalarda görüşmek üzere.

Ekin

...bu buluşma, saha deneyimleriyle hem akademi hem de sektörde aktif rol alan, hem basılı hem de dijital yayıncılığın güncel akışlarının yakından tanıdığı olan çok değerli profesyoneller ile gerçekleşen oturumlar aracılığıyla yazarlığı ve yayıncılığı birbirine bağlamakla kalmadı; tarihseli ve günceli bir araya getiren ufuk açıcı bir enerjiye dönüştü.

Özgür ifadeye alan açan yeni organizasyon biçimlerinden dayanışma etiğine, güvenli yayılma ve yayma stratejilerine, kuir yazarlık ve yayıncılığın bir kritiğini ortaya koydu; mevcut artılar eksiler, 360 derece bir içgörü oluşturdu.

Edebiyatta LGBTİ+'nın Sesi ve Kuir Kalemler Buluşuyor projeleri ve etkinlikleri güvenli, güçlendirici ve hoşgörüyü koruna alan bir alan sağladı. İçine girdikçe büyüyen bir dünyada olabilme olasılığımızı bize geri hatırlattı ve bu his, bana sorarsanız, son birkaç on yıldır herbirimizi farklı alanlarda yakalayan güvencesizliklere rağmen bir arada olduğumuzda, aslında gayet iyi olduğumuzu söylüyor.

Belki de buluştuğumuz ilk andan itibaren birbirimizi yeniden nasıl görebileceğimiz üzerine düşünmeye başladık.

İlayda

...bence Türkçe kuir edebiyat için çok önemli bir buluşma oldu. Türkiyeli yazarlar olarak ülkenin dört bir köşesinde ve diasporada sürekli yazıyoruz. Online mecralarda birbirimizin yazdıklarını okuyoruz, Zoom üzerinden yapılan toplantılarda buluşuyoruz. Ancak yüz yüze buluşmanın çok ayrı bir etkisi varmış, bunu bu buluşma sayesinde anladım. Yeni yazarlarla tanışmak, onların yeni projelerini yüz yüze dinlemek, birlikte yazmaya ve okumaya nasıl devam edebiliriz sorusunun cevabını yan yana otururken aramak bana yalnız olmadığımı hissettirdi. Bu buluşma sayesinde yepyeni fikirlerle ve heyecanlarla eve döndüm. Bu ekibin yapacaklarını ve başkalarına vereceği ilhamın çıktılarını sabırsızlıkla bekliyorum. Her şey için yeniden çok teşekkürler.

ilker

Bu buluşmanın genel olarak etkili, güçlendirici ve umut uyandırıcı olduğunu düşünüyorum. Öncelikle edebiyat alanında LGBTİ+ görünürlüğünü ve varlığını arttırmayı hedefleyen başka yazar ve aktivistlerle bir araya gelmek benim bu alandaki gelişmelere dair umudumu arttırdı. Ayrıca gerçekleştirilen oturumlar ve paneller katılımcıların edebiyat alanındaki çalışmalarını destekleyecek bilgi, beceri ve networkler kazanmasına katkı sağladı. Etkinliğin düzenlendiği alan tamamen güvende hissetmemizi sağladı ve organizasyon sık sık esenliğimizi göz önünde bulundurularak buluşmanın en yüksek verimlilikte gerçekleşmesini sağladı.

Lilith

..Yunanca öğrendiğim şu sıralarda Lubuncanın da köklerinin Yunancaya bağlanması beni epey etkiledi. Belli başlı, bilindik yayınevlerinde bir lubunyanın bırakın kitap çıkarmasının, editöryal sürece gelebilmesinin, yani dosyasının okunması ihtimalinin bile epey düşük olduğunu fakat bu durumun günümüzde azıcık olsun değiştiğini konuştuk. Öykü değerlendirmesinin Edebiyatta LGBTİQ+'nın Sesi atölyesinde olduğu gibi kolektif yapılmasının ne kadar etkili olduğundan ve lubunyalara güven telkin ettiğinden bahsettik. Bütün bu oturumlara katılmak, her şeyin dışında, yalnız olduğumu hissettiğim şu günlerde, yalnız olmadığımı hissettirdi. Böyle bir proje ortamının yaratılmasına imkan verildiği ve buna dahil olabildiğim için çok mutluyum.

Her şey için teşekkürler.

Nuray

...Queer feminist bir yayıncı olarak yeni yazarlarla tanışmaktan, onların yeni üretimleriyle karşılaşmaktan heyecan duydum. Türkiye’de eksikliğini en çok çektiğimiz şeylerden biri de kuir yazarların kendilerine edebiyat sahnesinde yer bulabilmeleri. Bu projenin hem üretime teşvik etmeye hem de görünürlük sağlamaya dair başardıkları, bir editör olarak yayıncılık dünyasının geleceğine, daha demokratik ve daha kapsayıcı olması umudunu verdi. Bu projenin bir parçası olmamı sağladığınız için teşekkür ederim. Projenin devamının gelebilmesini ve edebiyat alanında bir fark yaratmayı sürdürebilmesini dilerim.

Seçil

İlk aşama olarak queer yazarlara alan açmak, özneleşmelerini sağlamak amacıyla hoş bir atölye yapılmış ve bir de kitap çıkmış. Benim de katıldığım ikinci aşamada ise bu yazarların daha donanımlı, girdikleri/ girecekleri yayın dünyasına daha hazırlıklı olmaları hedeflenmişti. Lubunyaların kendilerine ait bir dil kurmasına dair yapılan vurgu ve Lubuncanın tarihçesinin ele alınması, Türkiye'nin açık kimlikli belki ilk ve tek yayınevi sahibinin deneyim aktarımı çok değerliydi. Düşünmeden yayına yazarlığın tüm aşamalarına dair bilgi edindik. Dahası bu alanda üretim yapan, benzer deneyimlerden gelen insanlar olarak birbirimizi tanıdık.

Serdar

...katıldığım son sunum ve tartışma bana farklı bir dünyanın ve bu dünyada yapılacak farklı şeylerin olduğunu yeniden hatırlattı. Günümüz şartlarında LGBTİ+ bir yazar olmak ya da olmaya çalışmak zor ancak artık biliyoruz ki bizler de varız ve binbir zorlukla ayakta tutmayı başardığımız mecralar var. Bundan sonra bu mecraları daha da güçlendirmek için çabalamak gerekiyor, en azından benim gördüğüm ortamda bunu yapacak potansiyel de var.

Taylan

Buradan Nereye?

Portal

Kuir Kalemler Buluşuyor etkinliğinde ilk ilmekleri atılan ağı genişletmeyi, bir portala dönüştürmeyi amaçlıyoruz. LGBTİ+ yazarların, yazar namzetlerinin, editörlerin, çevirmenlerin, araştırmacıların, yayınevi kurucularının ve alandaki diğer profesyonellerin ve amatörlerin dahil olabileceği bu portal, üyeler arası iletişimi kolaylaştıracak bir yapı olmalı.

Güvenli alan ve Güvence ortamı

Ağa katılanların maruz bırakıldıkları ayrımcılıkları paylaşıp bilgi alabilecekleri, mücadele adına ortak kararlara varabilecekleri bir alan hedefliyoruz. Hatta ayrımcılığa karşı yasal yaptırımların da tartışılabileceği, gerekli bilgiyi sağlayabilecek bir portal hayal ediyoruz. Kendine özel sorunları, kendine özel soruları olan LGBTİ+ yazarlar, editörler ve alanda çalışan diğer profesyoneller de ayrımcılığı görünür kılabileceğimiz, gerektiğinde yasal yaptırımlara başvurabileceğimiz bir sisteme de ihtiyaç duyuyorlar.

Yüz yüzelik

Ayrıca Kuir Kalemler Buluşuyor katılımcılarının çoğunun belirttiği üzere, rutin bir yüz yüze etkinlik organizasyonu da hedeflerimiz arasında. Böylece hem var olan ilişkilerin sağlamlaşması hem de yeni gelenlerin buluşmalar vasıtasıyla kendilerini ifade edebilecekleri fiziki bir alan oluşturulması sağlanacaktır.

Bize alan açtığı, uçuşan düşünceleri beraberce bir raya oturtmamıza destek olduğu için **Sivil Düşün**'e teşekkür ederiz.